

Ferran Soldevila, historiador

L'obra de Soldevila és encara avui molt important. Les diverses i recents valoracions ultrapassen el cercle dels especialistes per fixar-se en un dels homes que ha contribuït a lligar generacions tot vetllant perquè el fil històric no es trenqués com pretenia el franquisme.

Ferran Soldevila fou un dels homes que mantingué la fe en Catalunya, títol també d'un famós article seu, quan als anys quaranta eren legió els catalans silenciats o que feien callar i els de l'exili, com ell mateix, no podien fer arribar al país la seva veu. Contribuí a treure la seva aportació de l'oblit, el record de la seva presència, i una actuació que esdevingué gairebé símbol de la resistència. Fou, per la seva catalanitat, silenciats pel domini franquista i posteriorment, per les esquerres més oficialistes, també menystingut. Soldevila, home de molts registres però un sol nex: catalanitat en la visió nacional de la història de Catalunya.

Recordo els comentaris a l'aula d'un professor de la primera UAB a finals dels seixanta, que el qualificava d'historiador romàntic, com si fos un «poeta foll», un autor d'obra menor, d'obra desigual o, cosa pitjor, d'un autodidacte del qual no et pots refiar. És clar que a la nostra tendra edat d'estudiants si ens ho deien ens ho creïem malgrat que Pierre Vilar hagués escrit pocs anys abans, el 1966 a *Serra d'Or*,

 “Fou silenciats pel domini franquista i menystingut per les esquerres més oficialistes”

que era «l'home que assumeix ensems diverses tradicions: (...) la tradició romàntica de les grans reconstruccions nacionals a la manera de Michelet, la tradició clàssica d'una escriptura sòbria i perfecta.» Als quinze anys no llegíem el mensual monàstic i tres anys després no replicàvem als professors si no estàvem segurs del que creïem.

Ferran Soldevila, historiador

Però un altre professor ens parlava de la sèrie de biografies catalanes en què figura un volum seu, un altre ens recomanava les Naudales del 1969 dedicada a la seva obra, de la Fundació Carulla, un altre els episodis de la història amb què enceta aquesta singular i única col·lecció a Europa... i s'anava descobrint la seva aportació. I avui a les biblioteques de la UAB hi ha diversos exemplars de tota una producció extensa, rigorosa i exemplar.

Ara podem parlar-ne lliurement i cal felicitar-nos-en. Apareixeran dossiers monogràfics i amb la bibliografia veurem tota aquesta amplitud temàtica. Als llocs on intervingué se'l recordà i així sigui l'IEC, l'Acadèmia de Bones Lletres, l'Arxiu de la Corona d'Aragó, del qual fou arxiver, la mateixa Generali-

“Les seves memòries i altres llibres poc coneguts ajuden a entendre'n el pensament més enllà dels seus treballs”

tat... Es reconegué el seu valor de català il·lustre i hom aprofità l'aniversari per a la reedició d'estudis històrics difícils de trobar avui. Al costat d'aquests homenatges caldria que aparegués l'edició de les seves memòries *Al llarg de la meua vida* (1970) i hom conegués llibres de difícil accés i poc coneguts com *Hores angleses* (1947) o altres que ajudarien a entendre l'home, el seu pensament i no només fixar-nos en els seus treballs.

Medievalista rigorós, escriptor fi i precís, amb l'elegància típica dels Soldevila i amb una extensa obra publicada, el seu mestratge arriba en el centenari del naixement el 1994 i allò fou el detonant per una lenta i constant recuperació. L'obra és múltiple i abasta des de la monografia d'alta divulgació sobre *Les dones en la nostra història* (1963) o *Els catalans i l'espirit bel·licós* (1966) fins els treballs d'alta cultura com *Pere el Gran* (1952) o *Els primers temps de Jaume I* (1968) passant per obres actuals: *Història de la proclamació de la República a Catalunya*, (1977).

Un objectiu clar: la divulgació de la història de Catalunya

Soldevila ha estat un historiador que ha arribat al poble. Les diverses edicions de la seva *Història de Catalunya* editades per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana o per l'editorial Alpha (1963) i el resum de Selecta (1968) han estat un notable èxit editorial. No és estrany, doncs, que quan es plantejà la massiva edició d'una breu història pàtria (*Resum d'Història dels Països Catalans*, 1974), arran del cinquè centenari de la impressió del primer llibre en català, hom triés la seva versió i Miquel Coll i Alentorn expliqués a la motivació inicial el perquè de l'edició sense necessitat de justificar o explicar el perquè de la tria de l'autor. És obvi que no hi ha ningú com Soldevila per aquesta labor de divulgar la història de Catalunya: «informació indispensable per a saber qui hem estat i com hem arribat a ésser qui som.» Aquest objectiu el va menar a escriure manuals d'història de Catalunya, obres d'assaig amè, articles de to cultural en diaris i revistes com *Història de Catalunya il·lustrada*, (1967) i, fins i tot a una singular obra: *Què cal saber de Catalunya* (1968) que és una introducció ideal per a la visió del món de la catalanitat.

El Soldevila historiador fou, com veiem, ben notable, treballador infatigable, amb un sentit directe d'escriptura sempre pensant en el lector. D'ací l'estil que amb la catalanitat

“La seva obra abasta des de la monografia d'alta divulgació fins els treballs d'alta cultura”

militant li congruïa enemics. Conreà tres aspectes del treball històric amb igual encert: la recerca a través de publicacions ben suggerents, la divulgació amb amenitat i amb rigor i la docència amb l'acceptació amical dels alumnes fins que el resultat de la guerra

li tallà totes tres ales. S'exilià per coherència i per honestat personal. Com historiador, la seva bibliografia és extensa i notable. Com a nacionalista, la seva contribució fou valuosa.

“No hi ha ningú com Soldevila per la labor de divulgar la història de Catalunya”

sa: IEC, l'Escola de Bibliotecàries, els Estudis Universitaris Catalans, la primera UAB, *La Publicitat*, *Revista de Catalunya*... foren moltes les iniciatives que comptaren amb la seva constant i laboriosa aportació. Segurament caldria rellegir-se la seva obra amb uns ulls nous i aleshores l'afirmació de Vilar que la voluminosa *Historia de España* (1954) marcarà la historiografia de la península pot prendre un valor de referent pel que fa igualment a la història de Catalunya. Si pot aparèixer la reedició de les memòries, els articles de *La Publicitat* (1920-1938).

Josep M. Figueres
Historiador